

CP EN OPVOEDING/GEDRAG

Opvoeden is een kind ondersteunen in zijn of haar ontwikkeling naar zelfstandigheid. Dit loopt niet altijd even gemakkelijk en het opvoeden van een kind met een chronische aandoening zal mogelijks een aantal extra uitdagingen meebrengen. Vele personen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen: ouders, grootouders, familie en vrienden, begeleiders en leerkrachten, ...

De ontwikkeling van een kind is afhankelijk van heel wat factoren die je niet altijd in de hand hebt (temperament, erfelijke aanleg, omgeving waar het kind in opgroeit en persoonlijke factoren zoals het hebben van een chronische beperking).

Wat je wel in de hand hebt, is de manier waarop je met je kind omgaat.

DE PSYCHOLOOG EN DE KINDERARTS VAN HET CP REFERENTIECENTRUM
ZULLEN OUDERS ONDERSTEUNEN EN ADVIEZEN GEVEN OMTRENT DE
AANPAK VAN HET GEDRAG VAN KINDEREN MET CP. AARZEL NIET HEN
AAN TE SPREKEN ALS U ZICH ZORGEN MAAKT OMTRENT HET GEDRAG
VAN UW KIND.

1.	Context factoren.....	2
2.	Ontwikkelingsfasen doorlopen - een uitdaging voor ouders en kinderen met CP.....	2
	De motorische ontwikkeling (mijlpalen)	3
	Objectverkenning.....	3
	Autonomie ('ik doe het zelf')	3
	Taal en communicatie	4
	Emotieregulatie.....	4
	Omgang met leeftijdsgenoten, socialisatie	4
	Energie versus vermoeidheid.....	4
	Slaap.....	4
3.	Ontwikkelingsstoornis of gedragsprobleem	5
	Autismespectrumstoornis (ASS)	5
	ADHD.....	6
4.	Nuttige links en informatie	6
5.	Contact	7
	Initiatief CP ouderproject	7
	Meer informatie.....	7

1. Context factoren

Het opvoeden van een kind met CP en het bieden van dezelfde ontwikkelingskansen als een kind zonder CP is een grote uitdaging.

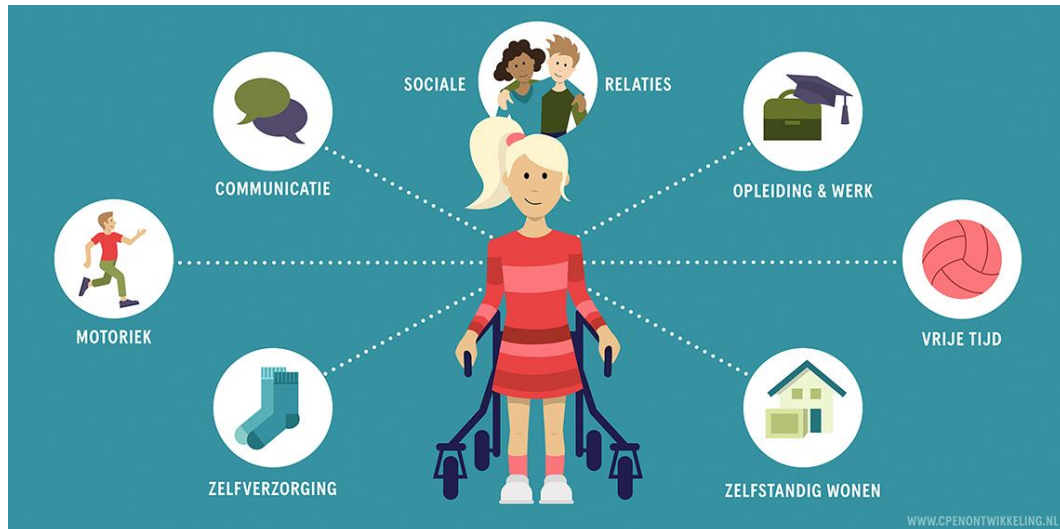
Kinderen met CP zijn vaak meer afhankelijk van derden voor verzorging, activiteiten in vrije tijd,... Hier kan gemakkelijker een 'ongezondere' ouder-kind relatie ontstaan (dwingend, opeisend gedrag van het kind enerzijds, over-bescherming door ouders anderzijds)

Het is een grote valkuil voor ouders om hun kind niet te gaan over-beschermen en te veel over te nemen. Het blijft erg belangrijk het kind zoveel mogelijk autonomie te geven, ook al is deze op motorisch vlak erg afhankelijk van derden.

Ook de ruimere omgeving dient hierin mee te gaan. Zeker grootouders hebben vaak de neiging om het kind te verwennen. Het is belangrijk om zeker de aangeleerde hulpeloosheid te vermijden.

2. Ontwikkelingsfasen doorlopen - een uitdaging voor ouders en kinderen met CP

Als we het over ontwikkeling hebben is het belangrijk te beseffen dat de mens een geheel is met verschillende ontwikkelingsdomeinen. De ontwikkeling zegt niets over hoe je gelukkig kan zijn of het zegt niets over wat je als mens kan bereiken. De ontwikkeling is voor iedereen anders en niemand ontwikkelt precies als 'DE gemiddelde mens'.

Verskillende ontwikkelingsdomeinen (bron [CP en ontwikkeling](#))

De motorische ontwikkeling (mijlpalen)

Dit verloopt vaak vertraagd omwille van hun CP. Zo gaan ze later omrollen, kruipen, staan, stappen... Hierdoor hebben ze veel minder kansen om hun eigen lichaam te leren kennen en op eigen houtje de wereld te gaan exploreren en los te komen van hun ouders. Zie ook [CP en bewegen](#)

Objectverkenning

Kinderen leren de wereld kennen door heel veel tactiel te verkennen. Als baby en peuter vooral door zaken in hun mond te steken, nadien meer door het in hun handjes te nemen en te verkennen, te ervaren dat door hun eigen toedoen er een effect kan zijn (actie-reactie). Wanneer kinderen omwille van hun CP moeilijker zelf naar materiaal kunnen reiken en grijpen, zijn ze veel meer afhankelijk van wat hun aangeboden wordt. Ze gaan minder spontaan kunnen ervaren dat voorwerpen koud, warm, hard, zacht, scherp, ... kunnen zijn. Het is zeker aangewezen om als ouders zo veel mogelijk verschillend materiaal aan te bieden.

Autonomie ('ik doe het zelf')

Tijdens de ontwikkeling wordt het kind meer en meer een eigen persoontje en vraagt het om meer zelf te doen. Dit geeft een gevoel van eigenwaarde en zelfstandigheid. Kinderen met CP hebben over 't algemeen langer en meer hulp nodig. Toch blijft het heel belangrijk om het kind aan te moedigen om dingen zelf te doen.

Gezien de handeling meestal meer tijd vraagt, kunnen er bijvoorbeeld afspraken gemaakt worden: in de week bieden ouders hulp, in het weekend laten ze kind zelf proberen. Het is belangrijk haalbare doelen te stellen en creatieve oplossingen te zoeken om te kijken wat het kind wel zelf kan. Het opbouwen van autonomie is zeker in de puberteit een uitdaging. In deze fase dienen kinderen zoveel mogelijk los te komen van hun ouders. Dit wordt echter bemoeilijkt indien de nood aan hulp bij zelfzorg groot is (vb. toiletbezoek, wassen). Het kan nuttig zijn om dat een externe hiervoor in te schakelen.

Taal en communicatie

De taalontwikkeling speelt een erg grote rol in het begrijpen van de wereld, het voorspelbaarder maken, de interacties tussen mensen. Zowel het begrijpen van taal als het actieve spreken spelen hierin een grote rol. Indien ook de taalontwikkeling trager op gang komt, kan dit ook een effect hebben op de mogelijkheid om taal te geven aan je eigen gedachten en emoties. Dit kan rechtstreeks een invloed hebben op de mogelijkheden om vriendschappen te sluiten, contact te maken met anderen. Om vaardigheden voor communiceren te oefenen is het belangrijk om veel interactie met andere mensen te hebben.

Communiceren is ruimer dan enkel gesproken taal. Het kan ook door lichaamstaal, picto's, gebruik spraakcomputer. Geef het kind voldoende tijd. Het is belangrijk dat het kind zich leert uiten en hierin begrepen wordt door de omgeving. Zie ook [CP en communicatie](#)

Emotieregulatie

Het kind leert omgaan met gevoelens en emoties. Een hersenletsel kan rechtstreeks gevolgen hebben op de vaardigheden van prikkelverwerking en emotieregulatie. Kinderen met CP kunnen moeite hebben met het ontwikkelen van sociale vaardigheden, zoals communiceren met anderen, vriendschappen sluiten en deelnemen aan activiteiten. Ze kunnen ook gevoeliger zijn voor emoties en moeite hebben met het reguleren van hun emoties. Emoties zoals verdriet of boosheid worden vaak extremer geuit of emoties wisselen elkaar sneller af. We merken bij kinderen met CP een meer voorkomen van angsten. De CP kan ook aanleiding geven tot frustratie wanneer het kind meer wil dan het zelf kan.

Bij kinderen met CP zien we vaak een jongere socio-emotionele en verstandelijke ontwikkeling ten opzichte van hun kalenderleeftijd.

Omgang met leeftijdsgenoten, socialisatie.

Voor kinderen met CP is het belangrijk voldoende mogelijkheden en kansen te hebben voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden, te communiceren met leeftijdsgenoten, vriendschappen te sluiten en deel te nemen aan activiteiten. Dit kan voor ouders zeker een uitdaging zijn. De school is vaak niet in de buurt, er is minder aanbod speelpleinwerking of vakantieopvang, een druk naschools therapeutisch programma, praktische moeilijkheden (vb. huis van vriendje niet aangepast, verzorging nodig,...). Het is soms zoeken naar goede invulling van vrije tijd binnen mogelijkheden en interesses van het kind, om zo leeftijdsgenoten te ontmoeten.

Energie versus vermoeidheid.

Kinderen met CP moeten over 't algemeen veel meer moeite doen voor heel veel taken overdag. Hun 'batterij' is hierdoor sneller op. Vermoeidheid is een veel voorkomende klacht bij kinderen en volwassenen met CP. We raden aan om steeds te bekijken dat het dagelijks programma (school en therapie) niet té veel van de kinderen vraagt en voldoende rustmomenten in te bouwen. De meeste kinderen met CP hebben baat bij regelmaat en voorspelbaarheid. Het constant moeten schakelen vraagt immers veel mentale energie.

Slaap

Voor elk kind is voldoende nachtrust erg belangrijk. Hierin worden ook de prikkels van de dag verwerkt, fysieke rust geboden. Voor kinderen met CP is de slaap vaak bemoeilijkt door de noodzakelijkheid aan nacht apparatuur (strekkers, nachtmatras ed). Sommige kinderen hebben ook epilepsie. Zie ook [CP en slaap](#)

3. Ontwikkelingsstoornis of gedragsprobleem

Soms is er echter sprake van een bijkomende ontwikkelingsstoornis of gedragsprobleem. Gedragsproblemen zijn ongewenste gedragingen die voor de omgeving of de persoon zelf storend zijn. Gedragsproblemen kunnen leiden tot problemen op school, thuis en in de sociale omgang.

Het is belangrijk om gedragsproblemen zo vroeg mogelijk te signaleren en te behandelen. Vroege diagnose en interventie kan helpen om de ernst van de problemen te verminderen en de kwaliteit van leven van het kind en zijn omgeving te verbeteren. Het is belangrijk in gesprek te gaan met de zorgprofessionals die je kind ondersteunen en opvolgen. Een goede voorbereiding van een gesprek met professionals kan zeker helpen. Nuttige tips om een gesprek voor te bereiden kan je [hier](#) vinden.

Wanneer er een vermoeden is dat er eveneens sprake is van een andere ontwikkelingsstoornis, is bijkomende diagnostiek noodzakelijk. Dit gebeurt niet zelf binnen het CP-referentiecentrum, maar we kijken wel mee waar je dan wel terecht kan.

Autismespectrumstoornis (ASS)

De meest voorkomende bijkomende ontwikkelingsstoornis is **ASS**. Er is zeker overlap in kenmerken met CP, maar om van ASS te spreken dienen er beperkingen te zijn op 3 domeinen én dienen deze het dagelijks leven ook te hinderen. Dit maakt de differentiaaldiagnostiek niet altijd gemakkelijk.

Een autismespectrumstoornis (ASS) is een neurologische ontwikkelingsstoornis die zich kenmerkt door aanhoudende beperkingen in de sociale communicatie en interactie, en beperkte, repetitieve (zich herhalende) gedragspatronen, interesses of activiteiten.

De ernst van de beperkingen kan variëren van mild tot ernstig. De kenmerken van ASS kunnen zich op verschillende manieren uiten. Enkele veelvoorkomende kenmerken zijn:

- **Sociaal-emotionele beperkingen:**
 - Moeite met het begrijpen en reageren op sociale signalen, zoals gezichtsuitdrukkingen, lichaamstaal en toon van stem.
 - Moeite met het opbouwen en onderhouden van relaties.
 - Moeite met het begrijpen van emoties bij anderen.
- **Communicatiebeperkingen:**
 - Moeite met het begrijpen en gebruiken van taal.
 - Moeite met het uitdrukken van emoties en gedachten.
 - Vasthouden aan routines en vaste patronen.
- **Beperkte, repetitieve gedragspatronen:**
 - Vasthouden aan bepaalde interesses of activiteiten.
 - Stereotype motorische gedragingen, zoals fladderen met de handen of vingers.
 - Overgevoeligheid voor geluiden, licht of andere zintuiglijke prikkels

ASS wordt vaak al op jonge leeftijd gediagnosticeerd, maar het kan ook later in het leven worden ontdekt. ASS is geen ziekte, het is een 'andere manier van zijn'. Er is dan ook geen genezing voor ASS, maar er zijn wel verschillende behandelingen die kunnen helpen om de symptomen te verminderen en de kwaliteit van leven te verbeteren. ASS komt voor bij ongeveer 1 op de 100

mensen. Het treft mannen vaker dan vrouwen. De oorzaak van ASS is niet volledig bekend, maar er wordt gedacht dat het te wijten is aan een combinatie van genetische en omgevingsfactoren. Mensen met ASS kunnen in alle lagen van de bevolking voorkomen. Ze kunnen hoogbegaafd zijn, maar ook een verstandelijke beperking hebben. ASS kan een grote impact hebben op het leven van de persoon en zijn omgeving. Het is belangrijk om mensen met ASS te accepteren en te ondersteunen.

ADHD

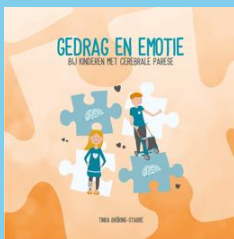
Er kan soms het vermoeden zijn dat er sprake is van hardnekkige aandachtsproblemen. ADHD is een ontwikkelingsstoornis waarbij je kind impulsief, druk (hyperactief) en onoplettend gedrag kan vertonen. Deze gedragingen zorgen voor hinder of problemen in het dagelijkse leven (thuis, op school, vrije tijd) en hebben dus een negatieve invloed op het functioneren van je kind. De gedragingen zijn langere tijd aanwezig.

ADHD is grotendeels erfelijk bepaald. Daarnaast zijn er ook specifieke risicofactoren gekend zoals vroeggeboorte en roken tijdens de zwangerschap die een rol spelen in het ontstaan van ADHD. We zien ADHD vaker bij jongens dan meisjes.

Nuttige Info

4. Nuttige links en informatie

- [Kind&Gezin: sociale en emotionele ontwikkeling](#)
- [Hoe omgaan met bepaalde situaties en gedrag van jouw kind](#)
- www.cpengedrag.nl/
- <https://cpenontwikkeling.nl/>
- www.cpengedrag.nl/emoties-omgeving/
- www.cpnederland.nl/leven-met-cp/leven-met-cerebrale-parese-0-18-jaar/emotie-gedrag-bij-cerebrale-parese/ -
- <https://decoolekikker.nl/>
- www.autismejongekind.nl/
- www.autismevlaanderen.be/autisme
- www.autismebelgie.be/wat-is-autisme/
- www.participate-autisme.be
- www.zitstil.be
- www.adhd-traject.be

- *Aanrader: Boek: [Gedrag en Emotie bij kinderen met Cerebrale parese](#)*

5. Contact

Initiatief CP ouderproject

CP referentiecentrum UZ Leuven in samenwerking met Magentaproject en de oudervereniging Cpinfo.be

Meer informatie

Heidi Devolder - tel. 016 33 85 03 - e-mail: heidi.devolder@uzleuven.be